

Literatuur

Signalement

■ Een bijzonder fraai kijk- en leesboek biedt het Noordbrabants Museum aan naar aanleiding van de tentoonstelling *Kinderen van alle tijden*. (Nog te zien t/m 6 juli).

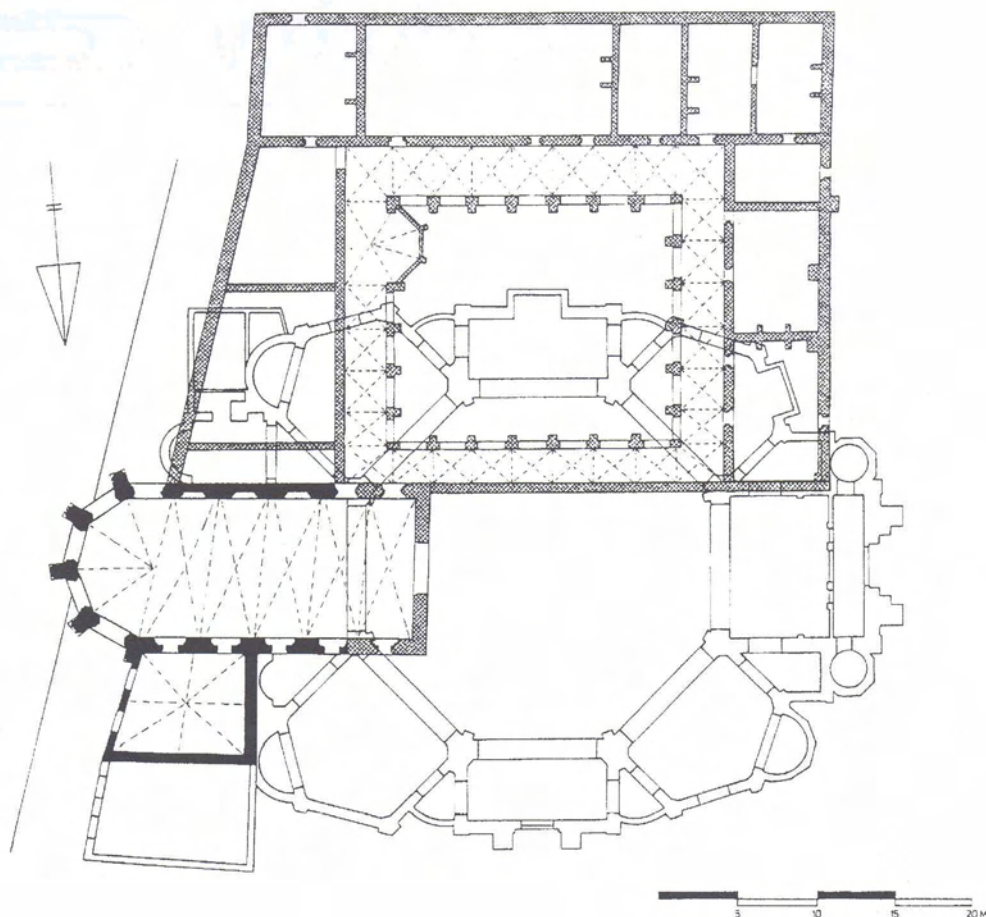
'Siet, de kinderen zijn een chave des Heeren ende de vrucht des lijfs is een gheschenck'. De anonieme schilder die in 1621 een Dordtse vierling schilderde (een kindje is gestorven) citeerde uit Psalm 127. Heel gewoon in de christelijke wereld van de zeventiende eeuw. Dat liet je horen en zien. Een heel verschil met de neutrale geboortekaartjes uit de laatste decennia die ook in het boek en op de tentoonstelling te zien zijn. Dat viel me op. Net als de omgang met de dood waar kinderen gewoon bij betrokken werden, niks wegstoppen, of de sprookjes die verteld werden zonder omhaal van woorden. Geen zoetelijkheid à la Nijntje maar een van grootmoeder en Roodkapje smullende wolf. Wie zijn zoon liefheeft tuchtigt hem, zegt de Prediker. Nu dat is beslist geen verleden tijd. Hartverscheurend beeldt Sjeng Braken zichzelf als kleine jongen af. Met gestrekte armen diende hij als straf tien minuten lang twee bakstenen omhoog te houden. Goed voor de spierballen dat wel.

In het boek kunt u lezen over en kijken naar kinderen die spelen, die gedoopt worden, de pastoor die op bezoek komt en vraagt of het niet eens tijd wordt een tiende schaaft te baren. Wat een verdriet bij het aardappel schillende weesmeisje, de gekheid bij Driekoningen en Sint Maarten. Sinterklaas is vanzelfsprekend ook aanwezig, met een brief uit de achttiende eeuw aan de goedheiligman: 'ik verzoek ook van Uedele wat lekkers als Uedele bij occasie heeft, ik zal ook mijn vader & moeder gehoorzaam zijn en zal ook smorgens wat vroeger op staan'. Ja, ja, dat herkennen we! In de catalogus treft u bijdragen aan van Rudolf Dekker over de kinderwereld en de opvoeding van kinderen in het verleden. Annemarieke Willemssen schrijft over speelgoed, kinderkleding, 'kak'- en kinderstoelen, kortom de materiële wereld van het kind en Gerard Rooijackers schrijft over de rituelen in het kinderleven: doop, communie, gedenk- en feestdagen. Rooijackers kent eigenlijk voornamelijk roomse kindertjes, maar die waren dan ook in grote aantallen in Zuid-Nederland aanwezig en over dat gebied gaat zijn verhaal. De opmerking van een jour-

nalist blijft staan: de kinderen worden altijd gezien door de bril van de volwassene.

Charles de Mooij en Barbara Kruijsen (samenst.), *Kinderen van alle tijden. Kindercultuur in de Nederlanden vanaf de middeleeuwen tot heden* (Zwolle/'s-Hertogenbosch 1997).

■ Kort geleden verscheen een mooi boekje over een bijzonder kerkgebouw in Den Bosch: 'De Sint-Cathrien'. De Sint-Cathrien of Kruisbroederskerk is een van de weinige middeleeuwse kerkgebouwen die bewaard zijn gebleven in 's-Hertogenbosch. Tot in deze eeuw is er op- en aan deze kerk gebouwd. Architect Jan Stuyt werkte aan het begin van deze eeuw aan het gebouw. In Constantinopel werd hij overweldigd door de Aya Sofia: 'Wanneer men dat gezien heeft...dan is men voor heel zijn leven tot de koepelkerk bekeerd.' Vandaar de verbouwing in 1916. Auteur Harrie Boekwijt loopt met de lezer in een helder betoog door de bouwgeschiedenis van de kerk. De (reconstructie)tekeningen en plattegronden bij de tekst zijn bijzonder verhelderend. Zo krijgt de lezer niet alleen een goede indruk van wat er allemaal komt kijken bij een res-

tauratieproces, maar ook van de werkzaamheden van de bouwhistoricus. De kerk is een levend monument gebleven en gelukkig geen tapijthal geworden. In het boekje wordt daarom ook aan de kerk als ontmoetingsplaats en plek van de liturgie / dienst aandacht geschonken: een huis van God en een huis van de mensen.

H.W. Boekwijt en R. Glaudemans (red.), *De Sint-Cathrien. Een binnenstadskerk in 's-Hertogenbosch* ('s-Hertogenbosch 1997).

Aart Vos ■

Een van de reconstructietekeningen in het boekje over de Sint-Cathrien: Plattegrond van de huidige kerk met reconstructie van de verdwenen kloostergebouwen en onderdelen van de kloosterkapel (gearceerd), situatie in 1544. In zwart aangegeven de nog bewaard gebleven onderdelen van de kapel.
(Tekening: I. Barten, BAD)